

КРУПНОПЛІДНІСТЬ У СОБАК: ДІАГНОСТИКА ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ НАДАННЯ РОДОПОМОЧІ

Величко В.А.,
здобувач вищої освіти

М'якинников О.Д.,
здобувач вищої освіти

Корейба Л. В.,
к.вет.н., доцентка,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Дистоція у собак може бути викликана як материнськими, так і плодовими факторами, що перешкоджають родам [1, 4, 6, 8]. Зокрема, крупноплідність може бути пов'язана з різними ризиками для здоров'я як матері, так і цуценят.

Крупнопліддя (*hypertrophya fetus*) – невідповідність нормально розвиненого таза самки до великого розміру плода (плодів), причинами якого є міжпородне схрещування, при якому тварини з породи плідника більші, ніж з породи матері; неправильний підбір пар, переношена вагітність, розвиток всього кількох плодів у багатоплідних тварин [1, 2, 4, 6, 8].

Серед собак з такою проблемою найчастіше стикаються такі породи: бульдоги (англійські та французькі) через їхню унікальну анатомію й короткі животи. Малі вівчарки та Коллі можуть мати великі плоди цуценят внаслідок генетичних факторів. Німецькі вівчарки та мастифи також можуть народжувати дуже великих цуценят [6-8].

Знання про ефективність допомоги собакам за крупноплідності може бути корисним для ветеринарів, фахівців з кінології та багатьом фахівцям, які працюють з галузі собаківництва. Тому, робота має вагомий практичний і теоретичний сенс, що робить її актуальною на сьогодні.

Мета роботи полягала у визначенні та аналізі ефективності методів надання рододопомочі собакам за крупноплідності для покращення їх здоров'я, зниження ризиків під час родів та забезпечення благополуччя як роділлі, так і цуценят.

Об'єкт дослідження – фактори, що впливають на здоров'я собак під час крупноплідності, зокрема фізичні і психологічні аспекти; різні підходи до надання допомоги собакам в окремих випадках крупноплідності – наприклад, ветеринарні техніки, догляд, організація родів; вивчення різних порід, які схильні до крупноплідності, та особливостей їхнього ведення в цей період; аналіз практик та стандартів ветеринарного обслуговування, які можуть вплинути на ефективність допомоги собакам; можливе дослідження впливу власників собак на ефективність надання допомоги, включаючи обізнаність та підготовленість до родового процесу.

Предмет дослідження – аналіз конкретних технік і практик, що використовуються для надання рододопомогі собакам за крупноплідності; дослідження умов, які можуть вплинути на успішність родів та післяродового періоду (годівля, фізичний стан, психологічний комфорт); вивчення наслідків крупноплідності для здоров'я як матері, так і новонароджених цуценят, включаючи ймовірність ускладнень та ризиків; оцінка існуючих норм і протоколів, які використовуються при наданні рододопомогі собакам під час крупноплідності.

Матеріал дослідження – особисті спостереження, протоколи та опитування, статистичні дані.

Методи дослідження – аналіз літератури, зовнішні методи дослідження, проведення ультразвукового та рентгенологічного дослідження.

Відомо, що патогенез крупноплідності досить складний і може включати такі фактори як: генетичні; гормональні (вагітність супроводжується змінами в рівнях гормонів, таких як естрогени і прогестерон, що контролюють розвиток тіла матері і росту плоду та порушення гормонального балансу яких може призвести до надмірного росту плодів; живлення (неправильна годівля під час вагітності може вплинути на ріст та розвиток плодів; механічні (внутрішній об'єм матки обмежений, і в разі надмірного росту одного або декількох плодів чи наявності великої кількості плодів може призвести до механічних ускладнень під час родів; наявність аномалій розвитку матки (неправильна форма); внутрішньоутробні умови (недостатність кисню або нерегулярне кровопостачання плодів можуть призвести до різних проблем у розвитку [6-8].

Отже, патогенез крупноплідності складається з багатьох взаємозалежних чинників, і для розуміння конкретного випадку важливо проводити комплексне клінічне обстеження.

За крупноплідності у собак спостерігати клінічні ознаки, які вказували на можливі ускладнення під час вагітності та родів. Це важкість під час вагітності (собаки здавалися більш втомленими і мали труднощі з переміщенням; зменшення апетиту, значне збільшення черева, що викликане наявністю великої кількості плодів або великим розміром одного чи декількох з них.

Під час родів, відзначали затримки народження плодів, виражений біль і відсутність нормальних родових сил. Спостерігали також нетипові виділення з піхви, що свідчили про стрес або ускладнення. Ускладнене проходження через родові шляхи самки відмічали і за ненормального положення плодів.

Діагноз та диференційний діагноз легко обґрунтували за часом перебігу родів, поведінкою роділлі, за внутрішнього акушерського та за результатами ультразвукового і рентгенологічного дослідження.

При оцінці крупнопліддя у собак проводили диференційний діагноз для виключення інших станів, які можуть проявлятися подібними симптомами. Це звичайне багатопліддя (визначали, чи це справді крупнопліддя або ж звичайна ситуація з великою кількістю плодів, яка може бути нормою для певних порід; вагітність з ускладненнями (викидень, наявність мертвих плодів); гіпертрофія матки (інколи збільшення розміру живота може бути пов'язане не лише з

вагітністю, але й з гіпертрофією матки); туморні захворювання (доброякісні або злоякісні новоутворення в органах репродуктивної системи, які можуть також заважати нормальному перебігу вагітності і спричиняти подібні симптоми); гідрометра або піометра (наявність рідини в матці, що може викликати розширення живота і впливати на процес родів); інфекційні процеси; гормональні розлади (ендокринні порушення).

Для уточнення діагнозу проводили клінічне обстеження, ультразвукове дослідження й рентгенографію.

Результати ультразвукового та рентгенологічного дослідження показали 4 плоди великого розміру по відношенню до тазу з неправильною позицією і передлежанням.

Рентгенограми дозволяли точно оцінити кількість, розмір, місце розташування і положення плодів, а також морфологію тазу матері та загальний стан черевної порожнини. Життєздатність плода оцінити за рентгенограмами складніше, якщо немає ознак розкладання плода.

Ультразвукове дослідження було корисним інструментом для оцінки життєздатності плода, вад його розвитку та дистресу.

При родопомочі для великих порід собак використовували акушерські інструменти (щипці) та мотузки для витягування плодів (попередньо провіривши взаємовідношення між плодом і родовими шляхами).

Вилучення плодів здійснювали з використанням великої кількості стерильного водорозчинного мастила та пальцевих маніпуляцій. Виходячи з анатомії піхви, плоди обережно потягнути каудовентрально, намагаючись не надавати надмірного натягу на кінцівки. Плечовий або тазовий пояс цуценят при можливості повертали в дорсовентральну площину таза матері, щоб забезпечити найбільшу ширину для проходження через родовий канал.

У дрібних тварин виконували кесарів розтин з попереднім проведенням ультразвукового дослідження.

Після ухвалення рішення про проведення кесаревого розтину операцію проводили своєчасно.

Внутрішньовенні рідини вводилися з інтраопераційною швидкістю (10 мл/кг/год) під час підготовки до операції, з метою покращення внутрішньосудинного об'єму, скоригування електролітних зрушень та протидії гіпотонії, вторинній по відношенню до анестезії.

Прийняті протоколи анестезії вагітних собак включали епідуральну анестезію, введення пропофолу або барбітурату.

Епідуральна анестезія зазвичай використовувалася для забезпечення адекватної аналгезії при кесаревому розтині з мінімальним впливом на новонароджених.

Виконання кесаревого розтину вимагалось у 58%–60% випадків крупноплідності у собак.

Розріз проводили по вентральному серединному доступі, намагаючись уникати розривів матки чи травмування плодів при надрізанні білої лінії живота. Матка була ізольована та тампонована хірургічними лапаротомічними губками.

У тілі матки проводили один розріз, і всі плоди переміщались до цього розрізу для вилучення. Для кожного плода видаляли весь плодовий міхур і плаценту, або розривали плодові оболонки, а пуповину перев'язували.

Після того, як усі плоди вилучали, матку пропальповували та оглядали від шийки до яєчників. Розріз матки закривали одношаровим швом, що розсмоктується.

Було проведено післяопераційний догляд за породіллями, включаючи знеболювання та постійне внутрішньовенне введення рідин.

Отже, точне визначення стадії родів та підтвердження діагнозу дистоції, більш ефективне використання систем моніторингу стану роділлі та плода, своєчасне надання родопомочі і проведення кесаревого розтину, а також застосування анестезії, адаптованої до матері та плода, можуть допомогти знизити загальний рівень смертності плодів.

Список літератури

1. Білий Д. Оперативне акушерство : навч. посіб. / Д. Білий, Л. Корейба. – Дніпро, 2025. – 120 с.
2. Буренкова К. С. Клінічна картина за дистоції родів у собак породи чіхуахуа при багатоплідності / К. С. Буренкова, О. В. Макарова, Л. В. Корейба // Сучасний стан та пріоритети модернізації науки, освіти та технологій : зб. тез доповідей міжнар. наук.-практ. конф. (Біла Церква, 10 січ. 2024 р.) / ЦФЕНД : у 3 ч. – Біла Церква, 2024. – Ч. 3. – С. 8-9.
3. Ізотова Т. В. Кесарів розтин у м'ясоїдних. Досвід післяопераційної реабілітації / Т. В. Ізотова, С. М. Масліков, Л. В. Корейба // Науково-технічний бюлетень НДЦ біобезпеки та екологічного контролю ресурсів АПК / Дніпропетровський ДАЕУ. – 2015. – Т. 3. – № 1. – С. 21-24.
4. Корейба Л. В. Поширення дистоції родів у самиць м'ясоїдних в умовах ветеринарної клініки приватного підприємства «Бойко» міста Дніпропетровськ / Л. В. Корейба, Т. В. Ізотова // Науково-технічний бюлетень НДЦ біобезпеки та екологічного контролю ресурсів АПК / Дніпропетровський ДАЕУ. – 2015. – Т. 3. – № 1. – С. 25-28.
5. Маніон П. Ультразвукова діагностика захворювань дрібних домашніх тварин / П. Манніон / М.: ТОВ «Акваріум-принт», 2008. - 320 с.
6. Jutkowitz LA. Reproductive Emergencies. Vet Clin North Am Sm An Prac 2005;35:397-420.
7. Gaudet DA. Retrospective study of 128 cases of canine dystocia. J Am Anim Hosp Assoc 1985;21:813-818.
8. Linde-Forsberg C, Eneroth A. Parturition. In: Simpson GM, editor. Manual of Small Animal Reproduction and Neonatology. Cheltenham: British Small Animal Veterinary Association; 1998, p. 127-142.